

Afscheid van een meesterlijke onderzoeker

In de serie Kopstukken ditmaal een interview met de beroemde bemestingsonderzoeker D.J. Den Boer van het NMI.

'En, meneer Den Boer', zo vroeg ik hardop, 'hoe denkt u zich het N-bemestingsplan in?' Daar de onderzoeker geruime tijd over het antwoord nadacht, had ik gelegenheid om het vertrek nauwkeurig op te nemen. In aanmerking genomen wie hier werkte, kon men het eenvoudig noemen. Stoffen vloerbedekking lag op de vloer. Rechts, bij de krachtig ontwikkelde computer, stond een handzame rekenmachine. Soms lag er een stapel papieren op bij wijze van toedekking. Het verhaal ging, dat de grote De Wit er nog de N-opname mee had berekend. Den Boer zelf zat tegenover mij in zijn stoel en had zijn benen met geniale achteloosheid voor zich op tafel gelegd. 'Ik denk dat alle mest moet worden uitgereden', antwoordde hij ten slotte. Ik kon mijn verrassing niet verhelen. Ook zijn kamergenoot keek op. 'Alle mest?', vroeg deze eerbiedig. 'Alle, mijn jongen', hernam Den Boer, op de toon van een schoolmeester, 'ik wil alle mest op het eigen bedrijf toepassen, niets afzetten'. Tegen deze zienswijze was weinig aan te merken. 'Denkt u dat dit ook in termen van fosfaat mogelijk is?'. 'Neen, ik denk dat het zelfs nodig is'. Den Boer had deze woorden rustig en duidelijk uitgesproken. Slechts een flikkering in 's-mans rechteroog verried de ernst van de toestand. 'Ik zal u eens wat zeggen', hernam Den Boer, zich vooroverbuigend, 'ik heb een nieuwe berekeningswijze'. De onderzoeker keek omzichtig rond, boog zich toen andermaal naar mij over en fluisterde: 'perceelsgroepen'. Ik verbleekte. Dit was meer dan geniaal. Dit was bovenmenselijk. 'Gij begrijpt de gevolgen', hernam Den Boer, in zijn stoel terugvallend, 'de N-efficiëntie gaat omhoog, de fosfaatbelasting neemt af, de pH blijft op peil, terwijl de opbrengst - ' 'Enorm', fluisterde ik. 'Onderbreek mij niet', zei Den Boer, terwijl een lichte wolk van toorn over zijn gelaat trok, 'de opbrengst gaat met minimaal met 2 ton ds omhoog. 'Maar zou men in Brussel dit ook zo positief beoordelen?', vroeg ik, hijgende analyserend. De onderzoeker lachte hartelijk. 'Mijn waarde vriend', sprak hij, 'denk eens aan het RE-gehalte van het gras!'. Ik bloosde. 'Is er nog meer, mijnheer?', vroeg ik schuchter. 'Er is nog meer', antwoordde Den Boer, zijn benen in een gunstiger positie leggend, 'maar ik moet dat nog uitwerken'.

In het midden meester-onderzoeker DJ den Boer: 'alle mest uitrijden'.

'Is deze berekeningswijze nooit eerder toegepast?' 'Neen', antwoordde Den Boer met vaste stem, 'wel geeft een rapport van de Stikstofproefbedrijven uit 1880 een vermoeden in die richting, doch ook niet meer dan dat. Ook het advies van DLV doet er een ogenblik aan denken, doch wijkt ten slotte niet van de gebruikelijke denkwijze af. Jammer, jammer, zij zagen dit over het hoofd. Plotseling versomberde het gelaat van de onderzoeker. Zijn blik volgend, zag ik links op zijn bureau een rapport, dat nodig af moest. Ik moest erkennen, dat het bijgeschreven commentaar erg priegelig was. Den Boer toetste even iets in op de rekenmachine, wuifde toen opgelucht met de hand en strekte zich in een gemakkelijke houding uit. 'Ik ben tot uw beschikking', zei hij eenvoudig. 'Mijnheer, hoe kwaamt ge tot het beoefenen van de bemestingsleer?' 'Door het gazon mijns vaders. Op de grassprietten hiervan bouwde ik mijn eerste theorieën.' 'Hoe oud waart ge toen?' 'Ik was de luiers nauwelijks ontwassen', sprak Den Boer, 'drie, vier jaar denk ik. Toen ik vijf was, maaide ik het gras voor de eerste keer'. 'Wilde u toen een boer worden?' 'Neen', antwoordde de onderzoeker, en zijn stem trilde verdacht, 'dat was ik al. Bovendien moest ik naar school. Bij toeval was ik goed in rekenen. En u weet: als ik eenmaal bezig ben, ga ik door'. 'En toen, mijnheer?' 'Toen?' De onderzoeker concentreerde zich even. 'Toen heb ik alle boeken gelezen over bemesting, die er te vinden waren. Hierna volgde een periode van inkeer. Ik bestudeerde de methode der Mongoolse boeren en bezocht alle EGF-symposia. Ook toog ik naar Lutjebroek, waar ik menige bemestingsproef analyseerde. Maar nu wil ik een peuk roken. U kunt maar beter gaan'.